8. Ziyomuhammadov B. Pedagogika. – Toshkent: Turon-iqbol, 2000.

TANQIDIY VA KREATIV FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH

Elmurodova Maftuna Fozil qizi

GDPI, “Boshlang‘ich ta’lim” yo‘nalishi 4-bosqich talabasi

Annotatsiya: ushbu tezisda boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida tanqidiy va kreativ fikrlashni rivojlantirishda interfaol usullarning ahamiyati haqida so‘z yuritilgan. Shuningdek, dars jarayonida qo‘llaniladigan zamonaviy metodlarning o‘quvchilar faolligi, mustaqil fikrlashi va ijodiy qobiliyatini oshirishdagi o‘rni yoritilgan.

Kalit so‘zlar: tanqidiy fikrlash, kreativ fikrlash, interfaol metod, boshlang‘ich ta’lim, mustaqil fikr, innovatsion ta’lim, pedagogik texnologiya.

Abstract: This thesis discusses the importance of interactive methods in developing critical and creative thinking skills of primary school students. It also highlights the role of modern teaching methods in increasing students’ activity, independent thinking and creativity during lessons.

Keywords: critical thinking, creative thinking, interactive methods, primary education, independent thinking, innovative education, pedagogical technology.

Аннотация: В данной статье рассматривается значение интерактивных методов в развитии критического и креативного мышления учащихся начальных классов. Также освещается роль современных методов обучения в повышении активности, самостоятельного мышления и творческих способностей учеников.

Ключевые слова: критическое мышление, креативное мышление, интерактивный метод, начальное образование, самостоятельное мышление, инновационное обучение.

Bugungi kunda ta’lim tizimida o‘quvchilarning mustaqil va erkin fikrlashini rivojlantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev yosh avlodni zamonaviy bilim va tafakkur asosida tarbiyalash masalasiga alohida e’tibor qaratib, yoshlarning intellektual salohiyatini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri ekanligini ta’kidlab kelmoqda. Shu sababli ta’lim jarayonida o‘quvchilarni faollikka undovchi interfaol metodlardan foydalanish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Tanqidiy fikrlash — bu o‘quvchining ma’lumotlarni tahlil qilish, solishtirish, xulosa chiqarish va muammoni mustaqil hal etish qobiliyatidir. Kreativ fikrlash esa yangi g‘oyalarni ilgari surish, noodatiy yechim topish va ijodiy yondashuvni shakllantirishga xizmat qiladi. Ushbu ikki ko‘nikma boshlang‘ich sinf davridan boshlab

rivojlantirilsa, o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan qiziqishi yanada ortadi. Boshlang‘ich ta’lim jarayonida “Aqliy hujum”, “Klaster”, “BBB”, “Sinkveyn”, “Rollli o‘yinlar”, “Debat”, “Muammoli vaziyat” kabi interfaol metodlardan foydalanish o‘quvchilarni erkin fikrlashga undaydi. Interfaol metodlar - bu o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi faol hamkorlikka asoslangan ta’lim usullaridir. “Interfaol” atamasi “o‘zaro harakat” degan ma’noni bildirib, dars jarayonida barcha o‘quvchilarning faol ishtirokini ta’minlaydi. Zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda interfaol metodlarning o‘quvchilarning ijodiy va mantiqiy fikrlashini rivojlantirishdagi o‘rni alohida ta’kidlanadi. Boshlang‘ich sinf darslarida qo‘llaniladigan interfaol metodlarning eng muhim afzalligi shundaki, ular o‘quvchini darsning markaziga olib chiqadi. An’anaviy darslarda o‘quvchi ko‘proq tinglovchi vazifasini bajarsa, interfaol ta’limda u faol ishtirokchiga aylanadi. Natijada o‘quvchilarda erkin fikrlash, savol berish, muammoga turli nuqtai nazardan yondashish kabi ko‘nikmalar shakllanadi. Masalan, “Aqliy hujum” metodida o‘quvchilar biror muammo yuzasidan turli g‘oyalarni bildiradilar. Bu usul ularning fikrlash doirasini kengaytiradi hamda kreativ yondashuvni shakllantiradi. “Klaster” metodida esa mavzu yuzasidan tushunchalar o‘zaro bog‘lanib, mantiqiy fikrlash rivojlanadi. Interfaol metodlar orqali tashkil etilgan darslarda o‘quvchi faqat tinglovchi emas, balki faol ishtirokchiga aylanadi. Natijada o‘quvchilarning nutqi ravonlashadi, jamoada ishlash ko‘nikmasi shakllanadi va mustaqil qaror qabul qilish malakasi rivojlanadi. Ayniqsa, boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etilgan interfaol mashg‘ulotlar ularning darsga bo‘lgan qiziqishini oshiradi. Ilmiy tadqiqotlarda qayd etilishicha, interfaol metodlardan foydalanilgan darslarda o‘quvchilarning bilimni o‘zlashtirish darajasi ancha yuqori bo‘ladi.

Xulosa qilib aytganda, interfaol metodlardan foydalanish boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida tanqidiy va kreativ fikrlashni rivojlantirishning samarali vositalaridan biridir. Ushbu metodlar orqali o‘quvchilarning bilim olish faolligi oshadi, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuv ko‘nikmalari shakllanadi. Kelajakda ta’lim jarayonida zamonaviy interfaol metodlardan keng foydalanish orqali ijodkor, tashabbuskor va tanqidiy fikrlay oladigan yosh avlodni tarbiyalash mumkin bo‘ladi. Shu bilan birga, interfaol metodlar o‘quvchilarda o‘ziga bo‘lgan ishonchni mustahkamlaydi, jamoada ishlash va muloqot madaniyatini rivojlantiradi. Darslarda erkin fikr almashish muhiti yaratilganda o‘quvchilar o‘z qarashlarini ochiq bayon qilishga odatlanadi. Bu esa ularning kelajakdagi ijtimoiy faolligi va hayotiy kompetensiyalarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Shavkat Mirziyoyev. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
2. Azizxo‘jayeva N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – Toshkent, 2018.
3. Ishmuhamedov R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2020.
4. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2019.